

Nemo tenetur, zwijgplicht en advocatenbijstand bij het politieverhoor

Citation for published version (APA):

Spronken, T. (1996). Nemo tenetur, zwijgplicht en advocatenbijstand bij het politieverhoor: de zaak Murray. *Advocatenblad*, 76(10), 420-424.

Document status and date:

Published: 01/01/1996

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

verkeren in vergelijking met de situatie dat de pensioenrechten direct ten tijde van de echtscheiding zouden zijn verrekend.'

Het hof gelastte vervolgens een comparitie om te bezien of er een regeling getroffen kon wor-

den en om te bekijken vanaf welke datum de pensioenuitkeringen alsnog verrekend dienen te worden.

M. Wiglevén

Stibbe Simont Monahan Duhot

RECHTSPRAAK

Nemo tenetur, zwijgrecht en advocatenbijstand bij het politieverhoor: de zaak Murray

Inleiding

Op 8 februari 1996 heeft het Europese Hof voor de Rechten van de Mens een arrest gewezen in de zaak Murray tegen het Verenigd Koninkrijk (41/1994/488/570). Dat arrest is in twee opzichten ook van belang voor de Nederlandse strafrechtspraktijk en de positie van de verdediging.

In de eerste plaats laat het EHRM zich nader uit over de strekking van het nemo tenetur beginsel in relatie tot het zwijgrecht (zie ook de zaak Funke, EHRM 25 februari 1993, NJ 1993, 485, waarin het EHRM het nemo tenetur beginsel – dat niet met zoveel woorden in artikel 6 van het EVRM is opgenomen – onder het in artikel 6 lid 1 EVRM geformuleerde 'fair trial' heeft gebracht).

Het tweede aspect betreft het recht van de verdachte op bijstand van een advocaat bij de politieverhoren. Het EHRM heeft in de zaak Imbroscia al eerder uitgesproken dat het recht op rechtsbijstand van de verdachte, onder omstandigheden, al geldt vanaf de eerste politieverhoren (EHRM 24 november 1993, NJ 1994, 459), maar het arrest in de zaak Murray gaat verder. Daaruit kan namelijk worden afgeleid dat een verdachte ook voorafgaande aan de politieverhoren recht heeft op overleg met zijn raadsman/vrouw, over zijn bij de politie af te leggen verklaring en over de vraag of hij zich al dan niet zal beroepen op zijn zwijgrecht, met name indien dit verstrekkende gevolgen kan hebben voor de bewijsvoering in de strafzaak.

Alvorens nader wordt ingegaan op de betekenis van de hierboven genoemde twee aspecten voor de Nederlandse rechtspraktijk, zullen eerst de casus en de overwegingen van het EHRM worden weergegeven.

John Murray, betrokken bij IRA-activiteiten?

John Murray wordt op 7 januari 1990 om 17.40 uur gearresteerd op grond van de Prevention of Terrorism Act 1989 wegens verdenking van lidmaatschap van de IRA en

onrechtmatige vrijheidsbeneming van een 'IRA-verklikker' L. Hij wordt aangetroffen in het huis waar L wordt vastgehouden. Bij zijn arrestatie wordt hem, overeenkomstig artikel 3 van de Criminal Evidence Order 1988 (van Noord-Ierland), de navolgende cautie gegeven:

'You do not have to say anything unless you wish to do so but I warn you that if you fail to mention any fact which you rely on in your defence in court, your failure to take this opportunity to mention it may be treated in court as supporting any relevant evidence against you. If you do wish to say anything, what you say may be given in evidence'

Opvallend aan deze, bij wet vastgelegde, cautie is dat er een waarschuwing in opgenomen is, die inhoudt dat indien de verdachte zich bij de politie beroept op zijn zwijgrecht, en dit later in zijn verdediging tegenover de rechter niet meer doet, het aanvankelijke beroep op het zwijgrecht in de bewijsvoering als ondersteuning van belastend bewijs tegen hem kan worden gebruikt.

Diezelfde dag arriveert Murray om 19.00 uur op het politiebureau, waar hij weigert zijn persoonlijke gegevens op te geven. Als hij om 19.05 uur wordt gewezen op het recht iemand in kennis te laten stellen van zijn arrestatie, verzoekt hij om 19.06 uur een advocaat te spreken. Om 19.30 wordt hem op grond van de in Noord-Ierland geldende noodtoestandswetgeving wegens het belang van het onderzoek voor de duur van 48 uur contact met een advocaat ontzegd.

De politie hoort hem voor het eerst op 7 januari 1990 om 21.27 uur en geeft hem voorafgaande aan het verhoor opnieuw bovenstaande cautie, waarna hem wordt gevraagd zijn aanwezigheid in het huis, waar de 'Ira-verklikker' L door een aantal IRA-leden werd vastgehouden, te verklaren. Murray antwoordt met 'nothing to say'.

Murray wordt vervolgens op 8 en 9 januari 1990 twaalf keer gehoord en de verhoren

Dat arrest is van belang voor de Nederlandse strafrechtspraktijk en de positie van de verdediging

Uit het arrest kan worden afgeleid dat een verdachte ook voorafgaande aan de politieverhoren recht heeft op overleg met zijn raadsman/vrouw

duren in totaal 21 uren en 39 minuten. Voorafgaande aan ieder verhoor wordt hem de cautie zoals hierboven weergegeven gegeven. Bij de eerste tien verhoren heeft Murray zich op zijn zwijgrecht beroepen. Bijna 48 uren na aankomst op het politiebureau kan hij, op 9 januari om 18.33 uur, zijn advocaat spreken. In de daarop volgende twee verhoren beroept hij zich, op advies van zijn advocaat, wederom op zijn zwijgrecht.

Ook gedurende de daarop volgende strafzaak beroept Murray zich op zijn zwijgrecht. De cautie die de rechters geven houdt een zelfde soort waarschuwing in als de cautie van de politie: indien de verdachte zich beroept op zijn zwijgrecht kan de rechter daarmee bij de bewezenverklaring ten nadele van de verdachte rekening houden. Murray wordt uiteindelijk veroordeeld omdat er erg veel bewijs aanwezig is waaruit zijn deelname aan de gijzeling van de 'Ira-verklikker' L blijkt, maar zijn schuld wordt tevens aangenomen op grond van het feit dat hij zich bij de confrontatie met het vele bewijsmateriaal – 'facts which clearly call for an explanation' – heeft beroepen op zijn zwijgrecht. Deze proceshouding wordt door de rechterlijke instanties tegen hem gebruikt, door zijn weigering vragen te beantwoorden als een aanwijzing ('inference') aan te merken, die als ondersteuning van het belastende bewijs mag worden gebruikt voor een veroordeling.

Klachten in het kader van het EVRM

De klacht van Murray bij het EHRM valt uiteen in twee onderdelen.

1. Murray stelt dat zijn zwijgrecht, alsmede zijn recht zichzelf niet (door verklaringen) te hoeven belasten, is geschonden en hij beroept zich hierbij op artikel 6 lid 1 EVRM en het Funke arrest (EHRM 25 februari 1993, NJ 1993, 485). Een essentieel element van het zwijgrecht is volgens Murray, dat het uitoefenen van dit recht niet als bewijs tegen hem mag worden gebruikt, omdat daarmee in wezen het beroep op het zwijgrecht wordt bestraft. Dit laatste dient te worden aangemerkt als ongeoorloofde pressie met als doel hem belastende verklaringen tegen zichzelf te laten afleggen. Ook wordt in dat geval de presumpctie van onschuld geschonden: uit de presumpctie van onschuld vloeit immers voort dat de vervolgende instantie belast is met de bewijsvoering. Door een beroep op het zwijgrecht te sanctioneren, wordt de verdachte in een onmogelijke positie geplaatst: als hij zich beroept op zijn zwijgrecht kunnen hier voor hem nadelige consequenties aan worden verbonden. Hierdoor wordt op de verdachte druk uit-

geoefend om zelf tegenbewijs te leveren, terwijl die verklaring in zijn nadeel zou kunnen zijn en hij helemaal niet aan de bewijslevering zou hoeven meewerken.

2. Verder klaagt Murray dat zijn recht op bijstand van een advocaat ex artikel 6 lid 3c EVRM geschonden is, omdat hij in een essentiële fase van het strafrechtelijke onderzoek, namelijk voorafgaande aan de politieverhoren, waarin hij moest besluiten of hij gebruik zou maken van zijn zwijgrecht, met alle consequenties voor zijn verdere procespositie vandiën, rechtsbijstand moest ontberen. Vervolgens is hij twaalf keer gehoord zonder dat zijn advocaat bij de verhoren aanwezig kon zijn en hem kon bijstaan.

Het arrest van het EHRM

Het EHRM acht de eerste klacht, schending van het zwijgrecht en nemo tenetur-beginsel, niet gegrond en baseert dit voornamelijk op de navolgende overwegingen (niet alle overwegingen zijn overgenomen).

'45 Although not specifically mentioned in Article 6 of the Convention, there can be no doubt that the right to remain silent under police questioning and the privilege against self-incrimination are generally recognised international standards which lie at the heart of the notion of a fair procedure under Article 6 (see *Funke v. France*.....).'

'46. The Court does not consider that it is called upon to give an abstract analysis of the scope of these immunities and, in particular of what constitutes in this context "improper compulsion (ongeeoorloofde dwang – TS)". What is at stake in the present case is whether these immunities are absolute in the sense that the exercise by an accused of the right to silence cannot under any circumstances be used against him at trial or alternatively, whether informing him in advance that, under certain conditions, his silence may be so used, is always to be regarded as "improper compulsion".

47. On the other hand, it is self-evident that it is incompatible with the immunities under consideration to base a conviction solely or mainly on the accused's silence or on a refusal to answer questions or to give evidence against himself. On the other hand, the Court deems it equally obvious that these immunities cannot and should not prevent that the accused's silence, in situations which clearly call for an explanation from him, be taken into account in assessing the persuasiveness of the evidence adduced by the prosecution.

De uitspraak van het EHRM is van belang voor de betekenis van het zwijgrecht

Wherever the line between these two extremes is to be drawn, it follows from this understanding of "the right to silence" that the question whether the right is absolute must be answered in the negative.'

Het EHRM overweegt vervolgens dat Murray feitelijk zijn zwijgrecht heeft kunnen uitoefenen en dat onderhavige zaak zich onderscheidt van de Funke-zaak, waarin tegen Funke door de Franse autoriteiten strafvervolging werd ingesteld, met als doel hem te dwingen tot afgifte van bewijzen met betrekking tot misdrijven waarvan hij werd verdacht, hetgeen wel als ongeoorloofde pressie werd beschouwd. Het EHRM stelt vervolgens vast dat van de aard van de cautie wel een zekere indirecte pressie uitgaat, maar dat gelet op de omvang van het belastende bewijs tegen Murray, zijn weigering naar aanleiding van dit belastende bewijs een verklaring te geven, 'as a matter of commonsense', gelet op de specifieke omstandigheden van het geval, mocht meewegen bij de waardering van het belastende bewijs. Evenmin acht het hof een zodanige omkering van de bewijslast aanwezig dat de presumpctie van onschuld geschonden is. Het EHRM acht in deze situatie artikel 6 EVRM niet geschonden.

De tweede klacht van Murray wordt wel gegrond verklaard. Door de weigering Murray contact toe te staan met zijn advocaat, nadat hij dit bij de aanvang van zijn arrestatie had verzocht, is volgens het EHRM artikel 6 lid 3c EVRM wel geschonden.

Onder aanhaling van de Imbroscia-zaak memoreert het hof dat artikel 6 EVRM ook van toepassing is 'at the stage of preliminary investigation into an offence by the police' en dat het recht op rechtsbijstand in het kader van artikel 6 lid 3c EVRM afhankelijk is van de betekenis van het opsporingsonderzoek voor het verdere verloop van de strafzaak en de specifieke omstandigheden van het geval.

'63. National laws may attach consequences to the attitude of an accused at the initial stages of police interrogation which are decisive for the prospects of the defence in any subsequent criminal proceedings. In such circumstances Article 6 will normally require that the accused be allowed to benefit from the assistance of a lawyer already at the initial stages of police interrogation. However, this right, which is not explicitly set out in the Convention, may be subject to restrictions for good cause. The question, in each case, is whether the restriction, in the light of the entirety of the proceedings, has deprived the accused of a fair hearing.'

'66. The court is of the opinion that the scheme contained in the (Criminal Evidence

- TS) Order is such that it is of paramount importance for the rights of the defence that an accused has access to a lawyer at the initial stages of police interrogation. It observes in this context that, under the Order, at the beginning of police interrogation, an accused is confronted with a fundamental dilemma relating to his defence. If he chooses to remain silent, adverse inferences may be drawn against him in accordance with the provisions of the Order. On the other hand, if the accused opts to break his silence during the course of interrogation, he runs the risk of prejudicing his defence without necessary removing the inferences against him.

Under such conditions the concept of fairness enshrined in Article 6 requires that the accused has the benefit of the assistance of a lawyer already at the initial stages of police interrogation. To deny access to a lawyer for the first 48 hours of police questioning, in a situation where the rights of the defence may well be irretrievably prejudiced, is - whatever the justification for such denial - incompatible with the rights of the accused under Article 6.'

Murray heeft bij het EHRM ook nog geklaagd over het feit dat zijn advocaat evenmin werd toegestaan de politieverhoren bij te wonen. Nu Murray deze klacht pas in de fase van de behandeling voor het EHRM naar voren heeft gebracht en niet in zijn oorspronkelijke klacht bij de ECRM, komt het hof, mede gelet op de gegrondverklaring van zijn klacht met betrekking tot de schending van het recht op contact met zijn advocaat, (jammer genoeg) niet aan de beoordeling van dit onderdeel van de klacht toe.

Betekenis voor de Nederlandse strafrechtspraktijk

De uitspraak van het EHRM is van belang voor de betekenis van het zwijgrecht. Het hof stelt dat het zwijgrecht niet absoluut is, in die zin dat de uitoefening van dit recht onder geen enkele omstandigheid ten nadele van de verdachte zou kunnen worden uitgelegd. Wat dit laatste betreft brengt deze zaak niets nieuws voor de Nederlandse strafrechtspraktijk. Ondanks de omstandigheid dat het zwijgrecht in Nederland als absoluut wordt beschouwd en dit zwijgrecht prevaleert boven een wettelijke informatieplicht indien de betrokkene door het geven van informatie zichzelf zou belasten (zie HR 26 oktober 1993, NJ 1994, 629), heeft het zwijgen voor de verdachte ook in Nederland consequenties voor de bewijsvoering. Zwijgen is voor de verdachte voordelig, indien daardoor - vanwege de geringe waarde van het overige voorhanden zijnde bewijs - de twijfel dat hij het tenlaste-

Of een verdachte die van zijn vrijheid is beroofd zich ook bij het politieverhoor kan laten bijstaan door een raadsman, is in Nederland nog steeds omstreden

gelegde feit heeft begaan blijft bestaan. Maar als de verdachte gebruik maakt van zijn zwijgrecht, kunnen belastende getuigenverklaringen als onweersproken voor juist worden gehouden. De houding van de verdachte tijdens het onderzoek kan eveneens invloed hebben op de strafmaat omdat de rechter ter terechtzitting met de houding van de verdachte rekening mag houden (HR 3 maart 1964, NJ 1964, 400; HR 12 november 1974, NJ 1975, 41). Een zwijgende houding mag door de rechter, in voor de verdachte negatieve zin, bij de strafmaat worden meegewogen. Het enige verschil met de praktijk in Noord-Ierland is, dat de verdachte door middel van de in Nederland geldende cautie niet met zoveel woorden op deze consequenties gewezen wordt, hoewel deze er wel degelijk zijn en waarschijnlijk ook wel los van de cautie in vele politieverhoren aan de verdachte duidelijk worden gemaakt.

Interessanter is de zaak Murray, in combinatie met de Funke-zaak, voor de situaties waarin in Nederland uitzonderingen zijn gemaakt op het nemo tenetur-beginsel, zoals dat bijvoorbeeld bij de ademanalyse of bloedproef in de Wegenverkeerswetgeving en bij de de sedert 1 september 1994 ingevoerde regeling dat verdachten kunnen worden gedwongen mee te werken aan een DNA-onderzoek ex art. 195a e.v. Sv, het geval is. Over de strekking, die het EHRM in de Funke-zaak aan het nemo tenetur-beginsel heeft gegeven, verschillen de meningen (zie bijvoorbeeld de noot van A.H.J. Swart bij het Funke-arrest in AA 1993, p. 672-680 en de noot van G. Knigge bij hetzelfde arrest in NJ 1993, 485). Gelet op de hierboven geciteerde paragraaf 47 van het Murray-arrest, acht het EHRM het niet toelaatbaar dat een veroordeling alleen of voornamelijk wordt gebaseerd op het zwijgen van de verdachte of de weigering bewijs tegen zichzelf te leveren.

Daarnaast lijkt het EHRM het van belang te vinden in welke mate er dwang op een verdachte wordt uitgeoefend tegen zichzelf te verklaren of bewijs te leveren. Bij een weigering mee te werken aan een ademanalyse of bloedproef wordt, met name nu de weigering zelf strafbaar is gesteld, weldegelijk dwang uitgeoefend en bovendien is bij dat soort zaken het bewijs voornamelijk gebaseerd op het door de verdachte, onder dwang verstrekte bewijsmateriaal. Ook is het de vraag of het met geweld afdwingen van een DNA-test door de Straatsburgse beugel kan. Zie voor recente bespiegelingen over het nemo tenetur-beginsel en de diverse verschillende interpretaties van het Funke-arrest de bijdragen in de bundel J.M. Reijntjes (red.), Nemo tenetur, 1996, waarin naast een bijdrage van Reijntjes over het nemo tenetur-beginsel door P. Bal een vergelijking is gemaakt met het nemo

tenetur-beginsel in de Verenigde Staten en waarin ook een bijdrage is opgenomen van J. Wöretshofer over de Meldingsprocedure levensbeëindiging in verhouding tot het nemo tenetur-beginsel.

Of de verdachte, die van zijn vrijheid is beroofd, zich ook bij het politieverhoor kan laten bijstaan door een raadsman, is in Nederland nog steeds omstreden. Uit de omstandigheid dat in een aantal voorschriften in het Wetboek van Strafvordering wordt bepaald dat de verdachte bevoegd is zich door een raadsman te laten bijstaan (art. 24, 57 lid 2, 63 lid 4 Sv, zie ook Hof 's-Gravenhage, 18 mei 1995, NJ 1996, 226), wordt uit de wetsgeschiedenis afgeleid dat dit bij de politieverhoren niet het geval is (zie Blok/Besier I, p. 113). De Hoge Raad heeft uitgemaakt dat aan de raadsman niet de bevoegdheid toekomt bij het politieverhoor aanwezig te zijn, met uitzondering van de situatie dat beginnelen van behoorlijke procesorde vereisen dat hij wel uitgenodigd wordt bij het verhoor aanwezig te zijn. Dat is bijvoorbeeld het geval als met de RC hiertoe afspraken zijn gemaakt (HR 22 november 1983, NJ 1984, 805). In Melai aantekening 5 bij artikel 28 Sv wordt gesteld dat het wenselijk is, dat de verdachte bij politieverhoren gebruik kan maken van rechtsbijstand van een raadsman. Hiertoe concludeert ook C. Fijnaut in zijn uitgebreide studie De toelating van raadslieden tot het politieke verdachtenverhoor, 1987.

Uit de zaak Murray kan worden afgeleid dat de verdachte ook in Nederland bij de aanvang van de politieverhoren al recht heeft op rechtsbijstand van een advocaat. De feitelijke situatie in de zaak Murray komt immers grotendeels overeen met de situatie in de Nederlandse strafrechtspleging, waarin het in de fase van de aanhouding en inverzekeringstelling voor de verdachte van groot belang is welke proceshouding hij aanneemt. Indien hij verklaringen aflegt, zijn deze immers van grote – soms doorslaggevende – betekenis voor het verdere verloop van de zaak. In de meeste strafzaken is de fase van de eerste verhoren van cruciaal belang voor de bewijsvoering en wordt de verdachte geconfronteerd met hetzelfde dilemma waar Murray mee geconfronteerd werd, namelijk zwijgen of verklaren.

Zo al erkend wordt dat de verdachte ook al in de fase van de eerste politieverhoren recht heeft op bijstand van een advocaat, dan kan het contact tussen verdachte en raadsman worden beperkt door de feitelijke omstandigheden (bijv. tijdens transport), door beperkingen van het vrij verkeer in het kader van art. 50 lid 2 Sv of door huishoudelijke reglementen van politiebureau's en huizen van bewaring. Voorts stelt artikel 50 lid 1 Sv dat het contact tussen raadsman en verdachte de voortgang van het onderzoek niet mag belem-

meren. Over de vraag in hoeverre omgekeerd de voortgang van het onderzoek contact tussen raadsman en verdachte mag belemmeren, verschillen de meningen. In Melai, aantekening 4 bij art. 28 Sv wordt gesteld dat de verdachte aan artikel 28 niet het recht kan ontleenen zijn raadsman te raadplegen, maar slechts het recht zijn raadsman in kennis te stellen van zijn aanhouding. In Corstens 1995, p. 93 staat vermeld dat bij contacten tijdens de aanhoudings- en in verzekeringstellingsfase door raadslieden en politiefunctionarissen over en weer redelijk dient te worden gehandeld. Van der Kruijs is van mening dat de bevoegdheid een raadsman/vrouw te consulteren niet ondergeschikt mag worden gemaakt aan het onderzoeksbelang (P.M. van der Kruijs, Kanttekeningen bij de in verzekeringstelling, *Advocatenblad* 1995, p. 945). Nog recentelijk was de Hoge Raad de mening toegedaan, dat de weigering de piketadvocaat toegang te verlenen tot de in verzekeringgestelde cliënt in het belang van het onderzoek, niet in strijd is met artikel 50 lid 1 en artikel 6 lid 3b EVRM, en dat de verhoren van de verdachte gedurende

de periode van in verzekeringstelling derhalve niet van het bewijs hoeven te worden uitgesloten (HR 23 mei 1995, DD 1995, 352). Gelet op het standpunt van het EHRM in de zaken *Imbroscia* (EHRM 24 november 1993, Publ. ECHR series A vol. 274, NJ 1994, 459) en *Murray* is het standpunt van de Hoge Raad niet langer houdbaar en dient de advocaat zowel voorafgaande aan de verhoren van de politie als (naar alle waarschijnlijkheid) tijdens de verhoren te worden toegelaten bij zijn aangehouden cliënt en dient de verdachte rechtsbijstand te kunnen krijgen bij het bepalen van zijn procespositie. Hoe dit dan verder praktisch georganiseerd zou moeten worden, nu de piketdienst alleen voorziet in rechtsbijstand na de in verzekeringstelling, is een ander verhaal. En daarover moet, ook binnen de Orde, zeker worden nagedacht.

Taru Spronken
Advocaat verbonden aan de
Advocatenpraktijk Rijksuniversiteit Limburg
te Maastricht

HET WOORD IS AAN DE LEZER

Prinsesje Sterremuur

In een oud stripverhaal, 'Prinsesje Sterremuur' van G.Th. Rotman, komt deze scene voor: De Moerasvrouwe, een goede fee, waarschuwt het prinsesje voor een boosaardige dwerg die met zijn toverkracht velen ongelukkig weet te maken. 'Pas maar op dat je nooit die dwerg binnen laai'. 'Maar hoe moet ik hem herkennen?' vroeg Elsje. 'Je hartje zegt het je, als je hem in de ogen kijkt', zei de fee 'en naar je hart moet je altijd luisteren'.

Dit viel mij in bij het lezen van een der talloze aanbiedingen van cursussen: een cursus hoe met criminelen om te gaan.

Is Rotman's recept niet eenvoudig en duidelijk? Ja, dan is voor wereldvreemden een cursus vereist.

Mr L. van Heijningen
Advocaat te 's-Gravenhage

NIEUWSFLITSEN

Commissie onderzoekt domeinmonopolie advocatuur

In de ene zaak kan men thans zonder advocaat procederen, en in de andere niet. De achtergrond van dit onderscheid ligt vaak in het verre verleden en is aan herziening toe. Daarom heeft de Minister van Justitie, Mr W. Sorgdrager, een commissie ingesteld die de opdracht heeft opnieuw vast te stellen bij welke procedures de bijstand van een advocaat moet worden voorgeschreven.

Directe aanleiding voor dit onderzoek is de conclusie van de interdepartementale werkgroep domeinmonopolie advocatuur. Deze werkgroep, onder voorzitterschap van Prof.

Mr M.J. Cohen, heeft vorig jaar vastgesteld, dat de verplichte bijstand van een advocaat bijdraagt aan een vrije, onafhankelijke en toegankelijke rechtsbedeling en een behoorlijk verloop van geschillenbeslechting. Hij heeft er echter ook op gewezen dat scheidslijnen tussen procedures waar wel of geen bijstand van een advocaat is voorgeschreven niet altijd meer overtuigen. De grenzen lijken nu tamelijk willekeurig getrokken; af en toe te eng, zo nu en dan te ruim. Weliswaar is de achtergrond van de huidige indeling vanuit de wetgeschiedenis goed verklaarbaar, doch deze ver-